

ΕΤΟΣ 1833

(Ἀντίγραφον ἀγνώστου γραφῆς¹). Συλλογή
Ἰ. Βλαχογιάννη).

Ἐν Σύρα, τῇ 27 Ἰανουαρίου 1833.

Φίλιπτε κύριε Κοντόσταυλε, εἰς Ἀθήνας.

Παρατηρῶ τὴν ἀγορὰν τοῦ κτήματος, τὴν ὁποίαν ἐκάμετε εἰς Εὐβοίαν, καὶ τὴν ὁποίαν ἀφήσετε παραγγελίαν δι' ἀγορὰν παραλίου πλησιόχωρου τόπου διὰ συνοικισμὸν τῶν Χίων. Ὁ σκοπὸς Σας εἶναι εὐγενῆς καὶ ὅσον εἶναι δυνατὸν πατριωτικὸς καὶ ἡ πρότασις Σας περὶ παραχωρήσεως δωρεὰν τόπου πολλὰ γενναία. Ταῦτα διεκοίνωσα καὶ εἰς τινὰς τῶν καλῶν συμπατριωτῶν μας καὶ ὅλοι τὰ θεωροῦν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὄψιν. Ἄλλ' ὅλοι ἐνταῦτῳ, σύμφωνα μὲ ὅσα καὶ ἄλλοτε, νομίζω, νὰ σᾶς ἔγραψα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, αἰσθάνονται δυσκατώρθωτον καὶ δυσεφάρμοστον τὸ σχέδιον τοῦτο. Οἱ συμπολίται μας εἶναι, ὡς γνωστὸν Σας, ἀνθρωποὶ τῆς βιομηχανίας, γεωργοί, τεχνῖται, ἔμποροι, ναῦται. Οἱ πρῶτοι ἀπεχαιρέτησαν τὴν Ἑλλάδα πρὸ καιροῦ²), καὶ ἡ τάξις αὕτη ἦτον ἡ μόνη δυναμένη νὰ εὐρῆ τὸ συμφέρον της εἰς αὐτὴν τὴν συνοίκισιν, διὰ προσ-

Σημ. Τὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1833 καὶ κατωτέρω ἔγγραφα τὰ καταχωριζόμενα ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ τόμῳ ἀναφέρονται εἰς τὸν βίον καὶ τὴν δρασίαν τῶν ἔξω τῆς Χίου Χίων ἢτοι τῶν «ἐλευθέρων» ὀνομασθέντων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν λόγῳ ἐγγράφων ἠϋξήθη βαθμηδὸν καὶ ἀπελπίστως τεράστιος διὰ τῶν ἀπαύστων ἐρευνῶν τοῦ ἐκδότου. Ἄλλὰ πλὴν τούτου καὶ ἡ τάξις τῆς ὕλης καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον ἐπέβαλον εἰς τοῦτον τὴν ἀποχώρισιν τοῦ ὕλικου τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἱστορίαν τῆς Χίου τὴν ἀπὸ τοῦ 1833 ἢ 1832 καὶ κάτω. Ἄν ἡ συλλογὴ τοῦ ὕλικου τούτου προχωρήσῃ εὐτυχῶς εἰς ὄγκον καὶ ποιὸν σημαντικὸν ὡς μέχρι τοῦδε, ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἀφιερωθῇ εἰς αὐτὸ βραδύτερον ἰδιαιτέρος τοῦ «Χιακοῦ Ἀρχείου» τόμος.

1) Ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος ὑπάρχουσι σημειώματά τινα διὰ χειρὸς Λουκᾶ Ράλλη.

2) Ἐπιστρέψαντες πάλιν εἰς Χίον.

κτήσεως εὐρυχώρων καὶ καρποφόρων γαιῶν. Αἱ ἄλλαι τάξεις δὲν δύνανται νὰ εὐρίσκουν τὸ συμφέρον των ἄλλοῦ, παρὰ ὅπου εἶναι συγκεντρωμένον τὸ ἐμπόριον. Ἀνάγκη μετοικίσεως, ὑπαγορεύουσα θυσίας καὶ παράβλεψιν συμφερόντων, δὲν ὑπάρχει πρὸς τὸ παρόν. Παντοῦ ὁ Ἕλλην, εἰς ὅποιον μέρος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν εὐρίσκειται, θέλει εἶσθαι ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς νόμους, καὶ θέλει ἀπολαμβάνει τὴν αὐτὴν ὑπεράσπισιν ἢ εἰς τὸ Ζητοῦνι¹⁾ κατοικεῖ ἢ εἰς τὴν Πάτραν. Εἰς τὴν ξηρὰν ταύτην νῆσον ἔτυχε πλέον νὰ συγκεντρωθῇ τὸ ἐμπόριον, ἢ πόλις ἠϋξήσεν ὁμοῦ μὲ τοὺς πολίτας, ἔχει ἴδιον ναυτικὸν καὶ ναυπηγεῖον ὄχι εὐκαταφρόνητα, ἔκαμαν οἱ ἄνθρωποι οἰκήματα, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ εὔρηκε καθεὶς μέσον πορισμοῦ τῶν ἀναγκαίων. Οἱ Χῖοι ἐξ ἀγωγῆς καὶ συστήματος ἐμπορικώτεροι συνέρρυσαν ἐδῶ, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἠϋξήσαν, οἰκίσθησαν, ὠφελήθησαν καὶ μῶλας τὰς ἐλλείψεις καὶ τὴν στενότητα τοῦ τόπου εὐχαριστοῦνται συζῶντες μεταξὺ συγγενῶν καὶ συντοπιτῶν των εἰς ἀριθμὸν μέγαν, εἰς τρόπον ὥστε ἀπολαμβάνουν διὰ τὸν πληθυσμὸν, τὰ μέσα καὶ τὴν ἰκανότητά των ἐκείνην τὴν ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν δύναται εἰς μόνην τὴν μητρίδα του νὰ ἀπολαύσῃ τινάς. Τοιαύτη οὖσα ἢ στάσις τῶν πραγμάτων, στοχάζεσθε ποτὲ δυνατόν, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν σήμερον τὰ οἰκήματά των, τὰ ἐργαστήριά των καὶ τὸ ἐργόχειρόν των, νὰ ἀποφασίσουν, ἢ νὰ τοὺς εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ τὰ ἐγκαταλείψουν καὶ νὰ τρέξουν εἰς ἄλλην γῆν ἐπίσης ξένην, ἄοικον καὶ στερημένην πάσης προχείρου βιομηχανίας καὶ παντὸς πορισμοῦ τῶν ἀναγκαίων; Τοῦτο δὲν φαίνεται βέβαια πιθανόν. Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι ἡ Σύρα δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι πάντοτε ἢ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἑλλάδος, διότι ἢ εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἢ πλησίον τῆς πρωτεύουσας θὰ ἀνοιχθῇ ἐμπορεῖον εὐρυχωρότερον, πλουσιώτερον καὶ προχειρότερον ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἕως νὰ γενῆ, καὶ μὲ ὅλα τὰ ἐλπίζόμενα καὶ ὑποθετόμενα βοηθήματα τῆς Κυβερνήσεως, πάντοτε χρειάζεται ὁ ἀναγκαῖος ὑλικὸς καιρὸς, διότι αἱ πόλεις δὲν μεταφυτεύονται, οὐδὲ βλαστάνουν τόσο εὐκόλα καὶ σύντομα καθὼς τὰ χόρτα. Ἐν τοσοῦτῳ ἕως αὐτὸ τὸ νέον ἐμπορεῖον νὰ αὐξήσῃ, ἢ Σύρα ἀναγκαιῶς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ, καὶ ἴσως δι' ἀκόμη ἐν καλὸν διάστημα χρόνου θὰ συναυξάνῃ καὶ αὐτὴ, ἀκολουθοῦσα τὴν γενικὴν βελτίωσιν τοῦ κράτους. Καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι θὰ ἐπιθυμήσῃ τις τὴν μετοικεσίαν, διότι εἰς ταύτην δὲν θὰ εὐρῆ κανὲν πραγματικὸν συμφέρον. Μὲ τὴν πρόοδον τοῦ καιροῦ ἐμπορεῖ καθεὶς νὰ τὸ κάμῃ, ἀλλ' ὄχι ποτὲ πολλοὶ συγχρόνως, καὶ τέλος πάντων με σκοπὸν νὰ ὠφελῆται ἄλλοῦ καλῆτερα, καὶ ὁ τόπος οὗτος θέλει εἶσθαι, διὰ

1) Λαμίαν σήμερον.

τοὺς ἀνθρώπους πάντοτε τῆς βιομηχανίας, ὡς οἱ Χῖοι, ὅπου εὗρεθῆ συγκεντρωμένον τὸ ἐμπόριον. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἰδέα μου, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων συμπολιτῶν μας, περὶ συνοικισμοῦ καὶ μετοικίσεως τῶν Χίων. Εἶναι πιθανώτερον οἱ μέλλοντες νὰ τρέξωσι τώρα εὐκατάστατοι συμπολιταί μας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς μὴ ἔχοντες σταθερὰν διαμονήν, νὰ ἦναι πλέον διαθέσιμοι δι' αὐτὴν τὴν συνοίκισιν, τὸ ὁποῖον εἶναι εὐχῆς ἔργον νὰ ἤθελε ἰδῆ τις πραγματοποιούμενον, διὰ νὰ γενῆ μία ἀφορμὴ εἰς παράδειγμα καὶ μίμησιν πολλῶν ἄλλων ἀπὸ τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ τάχα καὶ αὐτοὶ οἱ εὐκατάστατοι θὰ προκρίνουν ἓνα ἀρτισύστατον καὶ ἀκατοίκητον τόπον ἀπὸ μίαν πρωτεύουσαν, ἢ ἄλλην δευτέρας τάξεως πόλιν τῆς Ἑλλάδος; Ἄν κάμουν τὸ πρῶτον, θὰ ἦναι καὶ ἐπαινετοὶ καὶ θὰ δώσουν καὶ κάλλιστον παράδειγμα, ἀλλὰ πόσους τοιούτους θὰ εὗρητε μὲ τοιαῦτα εὐγενῆ αἰσθήματα; Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ νηρόμηνη πάντοτε καὶ εὐχομαι ἀνενδότης τὴν συνοίκισιν τῶν Χίων, αἰσθανόμενος, ὡς Σεῖς, ὅλα τὰ ἐκ ταύτης πλεονεκτήματα· ἀλλ' ὀδηγούμενος ἀπὸ τὴν φύσιν αὐτὴν τῶν πραγμάτων δὲν βλέπω πῶς εἶναι δυνατόν τοῦτο νὰ κατορθωθῆ, κρίνων πρῶτον ἐξ ἑμαυτοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Ὅπως καὶ ἂν ἦναι, ὁ σκοπὸς Σας εἶναι ἀρκετὰ σπουδαῖος καὶ ὑψηλός. Ἴσως αἱ περιστάσεις δικαιώσουν τὰς ἐλπίδας καὶ τὴν ἐπιθυμίαν Σας· ἀλλὰ μόνον τοῦτο, ἔχων ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς προηγηθείσας παρατηρήσεις, μὴν ἀφιερώνεσθε ὅλως δι' ὅλου εἰς ἓν σχέδιον τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τῶν δυνάμεών μας νὰ πραγματοποιήσωμεν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας.

Μεταβαίνω τώρα εἰς τὰ καθημᾶς. Ὁ Βασιλεὺς μας μὲ τὴν συνοδίαν του ἔφθασαν πρὸ ἡμερῶν εἰς Ναύπλιον καὶ ἕως σήμερον θέλει εἶσθαι καθιδρυμένη ἡ νέα Κυβέρνησις ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὸ παράδειγμα διαφόρων κοινοτήτων ἐνεκρίθη καὶ εἰς ταύτην ἡ ἀποστολὴ συγχαρητικῆς ἐπιτροπῆς· ἐζητήθη νὰ γένη μέλος αὐτῆς ὁ κύριος Ἄμοιρος ἢ ἐγώ· ἀλλ' ἀμφοτέροι τὸ ἀπεποιήθημεν διὰ τοὺς ὁποίους ἕκαστος εἶχε λόγους· ἔγινε ἐπομένως ἡ ἀπόφασις καὶ διωρίσθησαν ὁ Γεραλόπουλος, ὁ Ναύτης ἰατρὸς καὶ ὁ Πρασσακάκης, συγκεράσαντες τὸ προσωπικὸν ἀπὸ τὰ δύο κόμματα διὰ τὴν ὁμόνοιαν κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ὑδραίων, Ψαριανῶν καὶ ἄλλων Κοινοτήτων¹⁾. Ἐγινε λόγος μεταξὺ Χίων νὰ ἀποστείλωσι καὶ αὐτοί. Ἄλλ' οἱ μὲν τὸ ἐνέκριναν ἐπάναγκες, οἱ δὲ ὄχι τόσον, ἐπιφέροντες οὗτοι ὅτι περὶ τῶν Χιακῶν εἴμεθα εἰς καιρὸν νὰ σκεφθῶμεν, νὰ ἀποιδῶμεν τὰ τῶν ἄλλων καὶ ἀκολούθως νὰ στείλωμεν. Ἐγινε λόγος περὶ

1) Ὁ Ν. Πρασσακάκης ἦτο Καποδιστριακός, διαφερόμενος πρὸς τοὺς πλείστους τῶν Ἑρμοπολιτῶν ἐμπόρων.